

krænker nogen andens berettigede Interesser, den vilde være tilintetgjort. Hvis Forholdene var saaledes, at man i alle Landets Kommuner havde en Huslejelovgivning af den Art, som man nu har i København og i nogle Købstadkommuner, vilde det i Virkeligheden være saaledes, at en Mand, der ikke kunde finde Arbejde eller Beskæftigelse i den Kommune, hvor han hidtil havde boet, men havde Udsigt, ja, mere end det, Vished for at kunne faa lønnet Beskæftigelse i en anden Kommune, vilde være afskaaret fra at tage dette Arbejde, fra at skaffe sig de Indtægter, som er nødvendige for hans Eksistens. Nu er Forholdene ikke saa grelle, takket være den Omstændighed, at det kun er København og et Mindretal af Købstadkommuner samt et Faatal af Landkommuner, der har Huslejelovgivning, saaledes at de fleste Mennesker kan flytte omkring i Landet, som de vil. Men i nogle Kommuner, deriblandt den store Bykommune København og de større Købstadkommuner er der i Virkeligheden lukket. Det er en Bestemmelse, som vender Brodden nedad, mod de daarligst stillede i Samfundet. De mere velstillede kan ved at købe Ejendom eller i alt Fald ved at bygge flytte, hvis de mener, det er rigtigt. Bestemmelserne rammer dem, som ikke har Raad til at købe eller bygge en Ejendom, og er en meget uheldig Bestemmelse i et Land, hvor dog den økonomiske og personlige Frihed burde være sikret.

Vi fra vor Side tror, at den eneste Vej, der fører til det Maal, som dog alle vil naa, nemlig at der bliver Boliger nok her i Landet, er, at man ophæver den ekstraordinære Boliglovgivning og vender tilbage til de gamle Forhold, som har staaet deres Prove. Nu har vi 9 Aars Erfaring for, at den ekstraordinære Lovgivning ikke har kunnet skaffe et tilstrækkeligt Antal Lejligheder, medens vi har hele den foregaaende lange Perodes Erfaring for, at det private Initiativ er i Stand til at løse Opgaven. Udtrykket „det private Initiativ“ har i manges Øren en kapitalistisk Klang. Det er i Virkeligheden ganske uberettiget, thi navnlig paa Boligvæsenets Omraade har det ikke været Kapitalisterne, der har lagt sig i Selen. Det er i Regelen Folk med Foretagsomhed, Haandværkere, Haandværkssvende, Stats-tjenestemænd, kommunale Funktionærer, der har bygget Boliger baade til sig selv og andre. Nej, det private Initiativ er Udtryk for Arbejdsomhed og Skabertrang i Modsætning til det tunge og dyre Statsapparat.

Jeg vil derfor tro, at hvis man kunde blive enig om at gaa bort fra den ekstra-

ordinære Boliglovgivning, vilde der straks vise sig Bedring, thi da vilde alle de Lejligheder, som nu holdes tilbage af en eller anden Grund, navnlig i Salgsøjemed, blive frigjort. Vi kan i Provinsbyerne se, hvor mange Lejligheder der paa denne Maade, uden at Forholdet kan rammes af selv den strengeste Lovgivning, bliver holdt tilbage. De vilde straks blive frigjort. Det er nu saaledes, at naar en Mand har en Ejendom til Salg, kan den kun sælges, hvis han kan tilbyde en Lejlighed i Salgsøjeblikket. Derfor er han nødt til under en eller anden Form, ved at lade en Slægtning bo i Lejligheden eller paa anden Maade, at have en Lejlighed disponibel. Disse Lejligheder er i Virkeligheden ikke beboede, og de vilde blive frigjort i samme Øjeblik, Staten trak sin Haand tilbage og opgav denne Lovgivning. I samme Øjeblik vilde ogsaa den mere velstillede Del af Befolkningen blive opfordret til ligesom før 1916 at skaffe sig selv Bolig. Nu ser Folk i de fleste Tilfælde deres Fordel ved at blive boende i de billigere Lejligheder i de gamle Ejendomme. Saaledes var Forholdet ikke før 1916. Naar en Mand havde boet i en By en vis Tid, saa hans Virksomhed var konsolideret, og han havde Raad dertil, sørgede han selv for at faa sin egen Ejendom. Det gør man ikke mere, det betaler sig ikke. Men i samme Øjeblik vi forlader denne Lovgivning, vil vi ogsaa med Hensyn til de velstillede vende tilbage til de normale Forhold. Derved vil vi ogsaa gengive dem, der har bygget, og dem, der vil bygge, Troen paa, at Staten vil lade dem være i Fred under Udførelsen af deres samfundsnyttige Opgave: at skaffe Bolig til sig selv og andre.

Venstre staaer paa det Standpunkt, vi har staaet paa i de senere Aar, efter at vi er kommet ind i mere normale Forhold, at vi bør absolut vende tilbage til de gamle, kendte Former for Boligbyggeri, idet vi selvfølgelig i Overgangstiden er villige til at støtte de Institutioner, som allerede nu virker, støtte dem, der vil bygge, og vi er ogsaa villige til at medvirke til en Lovgivning, der hindrer urimelige Priser paa Lejligheder, den saakaldte Aagerlovgivning. I øvrigt mener vi, at det eneste Middel mod den Sygdom, der her er Tale om, er, at man giver det hele fri. Derfor vil vi ikke kunne medvirke til en Lovgivning som den, der her er Tale om. Vi kan lige saa godt sige det paa Forhaand, alle ved det vistnok for øvrigt. Det er det Standpunkt, der — det er jeg forvisset om — vil sejre. Det er det eneste rigtige Standpunkt i denne Sag.